

నిశ్శబ్దంగా, నిర్జీవంగా వున్న ప్రకృతిలోకి -
నిర్నిమేషదృష్టులను సారిస్తోంది...

వరనుంచి తీసిన బాకువలె, హఠాత్తుగా
మెరిసిన మెఱుపువలె వచ్చాడు - ఆమెను
శాసించాలని, ఆమెకు శాస్త్రచెయ్యాలని ఆగ్ర
హంతో.....! అంతులేని అతన్ని ఆగ్రహాన్ని
—అవధిలేని అతని ఉక్రోషాన్ని చూశి నవ్విం
దామె!...నవ్వుతో సుడిగుండంలా సుడులు
తిరిగిపోయిందామె...!!—ఆమె వెన్నెల కురిసే
నవ్వులు అతని పాలిటి చీకట్లలా కనుపించి -
బల్లు మండించి, రక్తం ఉడుకెత్తించి, వెఱ్ఱి
పాణ్ణి చేశాయ్!...

ఏడ్వలేక నవ్వుతున్నావ్...? - ప్రభంజనం
లాహోరెత్తాడు. కోటానుకోట్ల గులాబీలు
విచ్చుకొన్నట్లు నవ్విందామె! -...వచ్చావా,
మఱిదీ!...మీ అన్నకు నేనిచ్చిన విడాకుల
కుల విషయమై నన్ను సంజాయిషీ అడగడానికి
ఆగ్రహంతో వచ్చావా...? ఇది రెండవసారి
కదూ నీవు నన్ను కలుసుకోవడం...మొదటి
సారి నవ్వుతో - రెండవసారి కోపంతో...
వెనుకటిలా లేవేం మఱిదీ?—చిక్కె శల్య
మయ్యావేం?—

కట్టిబెట్టు నీకల్లబొల్లి మాటలు...నాదగ్గ
రనా నీ ఆటలు?—సాగవుసుమా నీ నటనలు.

మఱిదీ! ... ఆడదాన్ని శాసించడానికి,
సాధించడానికి ఎవరిచ్చాకోయ్ మీకీ అధి

కారం? దురంహకారంతో, దుర్నీతితో మమ్ము
మీ చెప్పు చేతల్లో పెట్టచూస్తారేం?...తెల్ల
వారిచ్చిన స్వాతంత్ర్యం మీ కేనా, మాకు లేదా?
—సౌభాగ్యం, సౌమార్థ్యం మాకుకరువా...?
—స్త్రీ అంటే అంత అలుసేం?, అంత చుల
కనేం??...మీ కోర్కెల గోడలకు మేమంతా
వెల్ల వెయ్యాలా!...మీ చేతుల్లో కీలుబొమ్మ
లము, ఆటబొమ్మలము, విలాసవస్తువులమూనా
మేము?—బాబూ, ఎన్నాళ్ళీ నరకం! ఇక
లేదా సుఖం?—

ఆపు నీ ఉపన్యాసం! చాలు నీ కపట
విశ్వాసం!

బటి తెగించిన స్త్రీవి నీవు!—విషం కక్కే
పామువి నీవు!—మాటల్లో చేతల్లో మత్తు
మందుచల్లి - మారణహోమం చేసేరాక్షసవి
కాదునీవు?—జూదంలో సర్వం కోల్పో
యినవాడిలా - అన్నయ్యకు సర్వభ్రష్టుత్వం
చేసిన టక్కులాడివి కావునీవు! సముద్రంలోకి
నిష్క్రమించిన తరంగంలా - ఆమె మధుర
మందహాసం అంతర్ధానమై దానివిషాదంలాస్యం
చేసింది. యధార్థం తెలియని నీకు - నేనలాగే
కనుపిస్తాను వాతలుపడ్డ నాశరీరం చూడు—
వాపులెక్కిన నా కళ్ళు చూడు. ఎవరికి తెలు
స్తుంది నా అంతరంగంలోని వ్యధ? నామూగ
బాధ? జీవితం నందనవనం, ఆనందనిలయం
అనుకొన్న.

నాకు జీవితంలో హాలాహాలం ప్రవహించింది. అందంగా లేని మీ అన్నయ్యకు-సౌందర్యంతో వున్న నాపై ఈర్ష్య. అంతులేని, అర్థంలేనికసి. నా శరీరంలో అణువణువు మీ అన్నగారి తృప్తికై, నలిగిపోయింది. నా అందం త్రాగ య్యాలనుకొనేవారు. వారి కోర్కెలు తీర్చే కామధేనువులా వినియోగించారు!— వారికి అడ్డుచెప్పడానికి నా కధికారం లేదు. నోరెత్తడానికి హక్కులేదు—నా హక్కులన్నీ వారి వారి హస్తగతమేనట! నేను కూర్చుంటే అనుమానం, నిల్చుంటే అనుమానం! నేనొక కూపస్తమండూకాన్ని; బైట ప్రపంచం నాకు లేదు; నేను చూడరాదు! ఇది వారి అడ్డులేని శాసనం! ఏమాత్రం అనుమానం కలిగినా వారి దండనకు గురికావల్సిందే?— నరకమంటూ మఱి వేరేలేదు; నాపాలిట ఇల్లే నరకం!— నా సర్వహక్కులూ భుజించారాయన. ఆవేశంతో ఆగిందామె— కన్నీరు మున్నీరైంది. కారుణ్యం ఆమె వదనంలో ప్రవహించింది.

నోట మాట రాక శిలా ప్రతిమలా కూర్చున్నాడతను.

పదిహేను సంవత్సరాలు అనుభవించాను— రారవనరకం!—ప్రతిరోజూ అనిపించేది. నేనెందు కనుభవించాలి, ఇంత దుఃఖదాసీదానిలా నేనెందుకు పడి ఉండాలి? . . . ఆయన ఎదుట అడగడానికి సాహసించలేక పోయేదాన్ని . . . వారు తెచ్చి చదివే పత్రికలు, పుస్తకాలు -

రహస్యంగా చదివేదాన్ని . . . అవన్నీ స్త్రీ స్వాతంత్ర్యాన్నే ఘోషించేవి. వాటిని చదివాక అనిపించింది. . . స్త్రీ వంట యింటి కుండేలు కాదని, స్త్రీ - మొగవానికి బానిస కాదని.

నాలో కృధంగా ప్రతీకార వాంఛనిస్తూ ఉండగా, దాన్ని మా ప్రక్రింటి అమ్మాయి ఉపద్రోహదం చేసింది, కాలేజీలో చదువుతూ అభ్యుదయ భావాలుగల ఉప - స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం గూర్చి నా కెన్నెన్నో విషయాలు బోధపరిచింది. ప్రతి రోజూ నాతోపాటు అంతో ఇంతో ఆమెకూడా వ్యధ చెందేది. చివరికి - ఆమె నాలో నెలకొల్పిన ధైర్యంతోనే - ఆమె నాకిచ్చిన ప్రోత్సాహంతోనే, నేను కొన్ని కొత్త శక్తులను పుంజుకొని ఒక శుభ ముహూర్తాన - మీ అన్నగారివద్ద నా సర్వ స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించాను . . . దాంతో ఆయన కోపంతో తారాపథాన్నందుకొన్నారు. చెయి చేసుకోపోయారు. నాలోని నవీన శక్తుల ప్రోద్బలంతో తిరగబడ్డాను . . . ఆయన అగ్ని హోత్రుడై నా మెడ పట్టుకొని బైటికి గెంటు శారు. దరిమిలాను నేనేం చేశానో నీకు తెలుసు. నాకు స్వాతంత్ర్యం కావాలి; అది మీ అన్నగారికి ఇష్టం లేదు. జీవితమంతా ఆయనాగారికి దాస్యం చెయ్యడమే కాదు నా జీవిత పరమార్థం . . . నన్ను శరణాలయం వారు ఆదరించి - కార్యదర్శిని పదవిచ్చారు. జీవితం సుఖపద

నంగా ఊహించుకొన్న నాకు - జీవితమొక మసి పూసినవదనంగా, అఖండభయనదనంగా అయి కూర్చుంది. తనకు సరిపడని స్త్రీకి విడాకు లివ్వడానికి పురుషునికి ఎంత హక్కుందో - తనకు సరిపడని పురుషునికి విడాకు లివ్వడానికి స్త్రీకి కూడా అంతే అధికారముంది. పురుషుడు విడాకులిస్తే విరుచుకు పడుతోంది. హూ!- పురుషునిలో వైషమ్యం, కౌటిల్యం, స్వార్థం తప్ప మరేం నాకు కనుపించలేదు.

ఆమె నిట్టూర్చింది . . . గులాబీలు, సంపెంగలు, మందారాలు, సన్నజాజులు, దవనం మున్నగునవన్నీ మంచలో పడవేస్తే ఎటువంటి

పరిమళం వెలుపడుతుందో, అటువంటి సుగంధం ఆమె నిశ్వాసంతోనుంచి వెలువడి అతణ్ణి ముంచెత్తి, వివశుణ్ణి చేసింది.

అతను చాలా కలవరపడుతున్నాడు.

ఆమె తలపులతాపులను భరించలేక కొద్ది క్షణాలు కళ్ళు మూసి గత జీవితాన్ని సింహావలోకనం చేసింది . . . కళ్ళు తెరిచి చూసేసరికి మఱిది గదినోలేదు.. ఆమె పాదాలముందు పెద్దనోట్ల కట్ట మాత్రం ఒహటుంది . . . ! దాన్ని చూసి ఆమె చిత్రావిచిత్రంగా నవ్వింది . . . నవ్వుతో సుడిగుండంలా సుడులు తిరిగి పోయిందామె. . . !

